

ՄԱՅ

ՀԱՐԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի, կես տարվանը 6 ռուբլի:
Առանձին համարները ԱՄԵՆ ՏԵՂ 5 ԿՕՊ.
Թիֆլիսում գրվում են խմբագրատանը:
Մեր հասցեն՝ Тифлис, редакция „Мшакъ“
Сегиевская ул., № 5.
Tiflis, Rédaction „Mschak“
Խմբագրատան տեղի է ֆոն № 253.

Խմբագրությունը բաց է առաջին 10-2 (բացի կիրակի և տոն օրերից):
Յայտարարությունները համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 20 կոպեկ:
Տպարանի տեղի է ֆոն № 67.

ՇԱՐՈՒՆԱԿԱՎՈՒՄ Ե ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ՄՇԱԿ

ԲԱՆԱԿԱՎՈՒՄ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ԼՐԱԳՐԻ

ՆԵՐԿԱՅ 1911 ԹԻՖԼԻՍԻ ՀԱՄԱՐ

(39-ՐԴ ՏԱՐԻ)

ԲԱՅԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒՄ. «Մշակ» տարեկան գինը 10 ռուբլի է, 11 ամսվանը՝ 9 ռ., 10 ամսվանը՝ 8 ռ., 9 ամսվանը՝ 7 ռ., 8 ամսվանը՝ 6 ռ., 7 ամսվանը՝ 5 ռ., 6 ամսվանը՝ 4 ռ., 5 ամսվանը՝ 3 ռ., 4 ամսվանը՝ 2 ռ., 3 ամսվանը՝ 1 ռ. 1 ամսվանը՝ 80 կ. և 20 կ. պատի ծախքը:

Ամերիկայի բաժանորդները պիտի վճարեն տարեկան 6 դոլար. Արգենտինայի բաժանորդները 32 ֆրանկ. Պարսկաստանի բաժանորդները 10 ռուբլի. Թիբեթի բաժանորդները 120 դրուբ:

Հասցեները փոխելու համար պետք է ուղարկել նաև հին հասցեն, և միևնույն ժամանակ 40 կոպ. նամակագրությամբ:

Հին բաժանորդներին խնդրում է կայացնել փոխադրական բանկի վրա նախկին տպագրված հասցեն իր վրա ունեցած համարով:

Մեր հասցեն՝ ТИФЛИСЪ, Редакция „МШАКЪ“. Արտատպանից՝ ТИФЛИС, Редакция du journal „MSHAK“.

ԱՊՐԱՆԻ ԲԱՅԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ ԿԱՄ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ 2Է ԸՆԴՈՒՆՎՈՒՄ

ՆԵՐԿ. 34.

ԱՐՔՈՒՆԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆ

Ե ԺԱՆԱՅՐԱՆԻ ԳՆԵՐՈՒՄ

Ուրբաթ, փետրվարի 4-ին

ԹԻՖԼԻՍԻ ՀԱՅՈՑ ԴԱՆԱԿԱՆԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅԱՆ ԽՈՒՄԲԵ

Կ. Ն. Ե. Կ. Ն. Կ. Ն. Կ. Ն. Կ.

ԹԱՐԴԱՐԱՐՈՒՄ

ԴԱՄԱՃԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Դրամ 5 արբար, իշխ. Սուրբաթով, թարգմ. Վ. Տեր Գրիգորյանի

Մասնակցում են. տ. տ. Արամյան, Գուրգենյան, Ջաղեր, Մայրոբեյան, Յամբիկ, պ. պ. Արեգյան, Ալլահվերդյան, Անտոնյան, Ջաղերյան, Լաքա, Դադարյան, Միլոբեյան, Յարուսթիանյան, Շահինյան, Մուրադյան, Մուրադյան, և ուրիշ:

Սկիզբը երեկոյան ժամը 8-ին է: Տեղի է գտնվում Ժ. Ա. Ն. Կ. Ն. Կ. Ն. Կ. Ն. Կ. Ն. Կ.

Երկուշաբթի, փետրվարի 7-ին Արտիստական թատրոնում խմբի գլխավոր ընթերցող Ա. ԱՐՄԵՆՅԱՆԻ ընկերության առաջին անգամ «ԺՈՂՈՎ»:

Վաղարշապատ. Երեկոյան անգամ 8-ին (Գ. Կաֆանյան, Երեկոյան անգամ 110. 2-2)

առ. (առ.)

ԹԻՖԼԻՍԻ ԺՈՂՈՎԱՐԱՆ

Երկուշաբթի, փետրվարի 7-ին

ԴԻՄԱԿԱՆԱՆԴԵՍ

ՄԱՍՆԱԿԱՆԱՆԴԵՍ

Մասնակցում են. տ. տ. Արամյան, Գուրգենյան, Ջաղեր, Մայրոբեյան, Յամբիկ, պ. պ. Արեգյան, Ալլահվերդյան, Անտոնյան, Ջաղերյան, Լաքա, Դադարյան, Միլոբեյան, Յարուսթիանյան, Շահինյան, Մուրադյան, Մուրադյան, և ուրիշ:

Հիշեցնում են. տ. տ. Արամյան, Գուրգենյան, Ջաղեր, Մայրոբեյան, Յամբիկ, պ. պ. Արեգյան, Ալլահվերդյան, Անտոնյան, Ջաղերյան, Լաքա, Դադարյան, Միլոբեյան, Յարուսթիանյան, Շահինյան, Մուրադյան, Մուրադյան, և ուրիշ:

Հիշեցնում են. տ. տ. Արամյան, Գուրգենյան, Ջաղեր, Մայրոբեյան, Յամբիկ, պ. պ. Արեգյան, Ալլահվերդյան, Անտոնյան, Ջաղերյան, Լաքա, Դադարյան, Միլոբեյան, Յարուսթիանյան, Շահինյան, Մուրադյան, Մուրադյան, և ուրիշ:

Հիշեցնում են. տ. տ. Արամյան, Գուրգենյան, Ջաղեր, Մայրոբեյան, Յամբիկ, պ. պ. Արեգյան, Ալլահվերդյան, Անտոնյան, Ջաղերյան, Լաքա, Դադարյան, Միլոբեյան, Յարուսթիանյան, Շահինյան, Մուրադյան, Մուրադյան, և ուրիշ:

Հիշեցնում են. տ. տ. Արամյան, Գուրգենյան, Ջաղեր, Մայրոբեյան, Յամբիկ, պ. պ. Արեգյան, Ալլահվերդյան, Անտոնյան, Ջաղերյան, Լաքա, Դադարյան, Միլոբեյան, Յարուսթիանյան, Շահինյան, Մուրադյան, Մուրադյան, և ուրիշ:

Հիշեցնում են. տ. տ. Արամյան, Գուրգենյան, Ջաղեր, Մայրոբեյան, Յամբիկ, պ. պ. Արեգյան, Ալլահվերդյան, Անտոնյան, Ջաղերյան, Լաքա, Դադարյան, Միլոբեյան, Յարուսթիանյան, Շահինյան, Մուրադյան, Մուրադյան, և ուրիշ:

Հիշեցնում են. տ. տ. Արամյան, Գուրգենյան, Ջաղեր, Մայրոբեյան, Յամբիկ, պ. պ. Արեգյան, Ալլահվերդյան, Անտոնյան, Ջաղերյան, Լաքա, Դադարյան, Միլոբեյան, Յարուսթիանյան, Շահինյան, Մուրադյան, Մուրադյան, և ուրիշ:

Հիշեցնում են. տ. տ. Արամյան, Գուրգենյան, Ջաղեր, Մայրոբեյան, Յամբիկ, պ. պ. Արեգյան, Ալլահվերդյան, Անտոնյան, Ջաղերյան, Լաքա, Դադարյան, Միլոբեյան, Յարուսթիանյան, Շահինյան, Մուրադյան, Մուրադյան, և ուրիշ:

Հիշեցնում են. տ. տ. Արամյան, Գուրգենյան, Ջաղեր, Մայրոբեյան, Յամբիկ, պ. պ. Արեգյան, Ալլահվերդյան, Անտոնյան, Ջաղերյան, Լաքա, Դադարյան, Միլոբեյան, Յարուսթիանյան, Շահինյան, Մուրադյան, Մուրադյան, և ուրիշ:

Հիշեցնում են. տ. տ. Արամյան, Գուրգենյան, Ջաղեր, Մայրոբեյան, Յամբիկ, պ. պ. Արեգյան, Ալլահվերդյան, Անտոնյան, Ջաղերյան, Լաքա, Դադարյան, Միլոբեյան, Յարուսթիանյան, Շահինյան, Մուրադյան, Մուրադյան, և ուրիշ:

Հիշեցնում են. տ. տ. Արամյան, Գուրգենյան, Ջաղեր, Մայրոբեյան, Յամբիկ, պ. պ. Արեգյան, Ալլահվերդյան, Անտոնյան, Ջաղերյան, Լաքա, Դադարյան, Միլոբեյան, Յարուսթիանյան, Շահինյան, Մուրադյան, Մուրադյան, և ուրիշ:

Հիշեցնում են. տ. տ. Արամյան, Գուրգենյան, Ջաղեր, Մայրոբեյան, Յամբիկ, պ. պ. Արեգյան, Ալլահվերդյան, Անտոնյան, Ջաղերյան, Լաքա, Դադարյան, Միլոբեյան, Յարուսթիանյան, Շահինյան, Մուրադյան, Մուրադյան, և ուրիշ:

Հիշեցնում են. տ. տ. Արամյան, Գուրգենյան, Ջաղեր, Մայրոբեյան, Յամբիկ, պ. պ. Արեգյան, Ալլահվերդյան, Անտոնյան, Ջաղերյան, Լաքա, Դադարյան, Միլոբեյան, Յարուսթիանյան, Շահինյան, Մուրադյան, Մուրադյան, և ուրիշ:

Հիշեցնում են. տ. տ. Արամյան, Գուրգենյան, Ջաղեր, Մայրոբեյան, Յամբիկ, պ. պ. Արեգյան, Ալլահվերդյան, Անտոնյան, Ջաղերյան, Լաքա, Դադարյան, Միլոբեյան, Յարուսթիանյան, Շահինյան, Մուրադյան, Մուրադյան, և ուրիշ:

Հիշեցնում են. տ. տ. Արամյան, Գուրգենյան, Ջաղեր, Մայրոբեյան, Յամբիկ, պ. պ. Արեգյան, Ալլահվերդյան, Անտոնյան, Ջաղերյան, Լաքա, Դադարյան, Միլոբեյան, Յարուսթիանյան, Շահինյան, Մուրադյան, Մուրադյան, և ուրիշ:

Հիշեցնում են. տ. տ. Արամյան, Գուրգենյան, Ջաղեր, Մայրոբեյան, Յամբիկ, պ. պ. Արեգյան, Ալլահվերդյան, Անտոնյան, Ջաղերյան, Լաքա, Դադարյան, Միլոբեյան, Յարուսթիանյան, Շահինյան, Մուրադյան, Մուրադյան, և ուրիշ:

Հիշեցնում են. տ. տ. Արամյան, Գուրգենյան, Ջաղեր, Մայրոբեյան, Յամբիկ, պ. պ. Արեգյան, Ալլահվերդյան, Անտոնյան, Ջաղերյան, Լաքա, Դադարյան, Միլոբեյան, Յարուսթիանյան, Շահինյան, Մուրադյան, Մուրադյան, և ուրիշ:

Հիշեցնում են. տ. տ. Արամյան, Գուրգենյան, Ջաղեր, Մայրոբեյան, Յամբիկ, պ. պ. Արեգյան, Ալլահվերդյան, Անտոնյան, Ջաղերյան, Լաքա, Դադարյան, Միլոբեյան, Յարուսթիանյան, Շահինյան, Մուրադյան, Մուրադյան, և ուրիշ:

Հիշեցնում են. տ. տ. Արամյան, Գուրգենյան, Ջաղեր, Մայրոբեյան, Յամբիկ, պ. պ. Արեգյան, Ալլահվերդյան, Անտոնյան, Ջաղերյան, Լաքա, Դադարյան, Միլոբեյան, Յարուսթիանյան, Շահինյան, Մուրադյան, Մուրադյան, և ուրիշ:

Հիշեցնում են. տ. տ. Արամյան, Գուրգենյան, Ջաղեր, Մայրոբեյան, Յամբիկ, պ. պ. Արեգյան, Ալլահվերդյան, Անտոնյան, Ջաղերյան, Լաքա, Դադարյան, Միլոբեյան, Յարուսթիանյան, Շահինյան, Մուրադյան, Մուրադյան, և ուրիշ:

Հիշեցնում են. տ. տ. Արամյան, Գուրգենյան, Ջաղեր, Մայրոբեյան, Յամբիկ, պ. պ. Արեգյան, Ալլահվերդյան, Անտոնյան, Ջաղերյան, Լաքա, Դադարյան, Միլոբեյան, Յարուսթիանյան, Շահինյան, Մուրադյան, Մուրադյան, և ուրիշ:

Հիշեցնում են. տ. տ. Արամյան, Գուրգենյան, Ջաղեր, Մայրոբեյան, Յամբիկ, պ. պ. Արեգյան, Ալլահվերդյան, Անտոնյան, Ջաղերյան, Լաքա, Դադարյան, Միլոբեյան, Յարուսթիանյան, Շահինյան, Մուրադյան, Մուրադյան, և ուրիշ:

Եւ այդպիսով բանկը կորցրեց անհղին գումարներ, որովհետեւ Պարսկաստանում ապստիկները հաւաքելով, այն ևս ուսուցատական համար, շատ դժուար է, որովհետեւ պարսկական օրենքները ոչ մի հարաւորութիւն չեն տալիս ստանալ պարտքերը պարսկերէնից դատարանական կարգով: Վերջ ի վերջոյ բանկը կորցրեց 12 միլիոն ռուբլու մի գումար, իսկ ուսուցատական ֆիրմաներն ևս ոչինչացրեց:

Այս ընդհանուր հիւպատոսը շատ իրաւացի կերպով նկատել է այն փաստը, որ ուսուցատականութիւնը ահապահ դրամներ է ծախսում դեպքահատան, հիւպատոսարաններ, նրանց համար շինութիւններ կառուցանելու, կարքերի վրա, բայց բոլոր այդ ծախքերն ոչ մի իրական օգուտ չեն բերում Ռուսաստանին: Եթէ այդ անհղին գումարները ծախսվէին Կովկասում կուլտուրայի բարձրացնելու վրա, անկասկած, դա միլիոն անգամ նպաստակարմար կը լինէր և օգտակար պետութեան համար:

Եւ ուրեմն պետական գանձարանը ամեն տարի անհղին դրամներ է ծախսում Պարսկաստանում, բայց որովհետեւ նպատակայարմար և բացիմալ կերպով չէ ծախսում, այլ բերօքկարտիական ձևով, ուստի և ուսուցատականութիւնը չէ կարողանում ախպէս բարգաւաճել, ինչպէս հարկն է, թէև իր զարգացման համար ունի բոլոր նպատակները պայմանները:

Հ. Առաքելյան

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵԼԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

(Պետերբուրգի Հնո. Գործ.)

2 փետրվարի

Պետերբուրգ. — Ռուստրելին գործարարական առաջարկ արեց զանազան շաքիւղային պահանջի հաւատարմատուր Կարաբէյիսկին, որ մեղադրեց իւր Լաւաիին Ռուստրելին թունաւորման գործին մասնակցելու մէջ:

Կարաբէյիսկին յետոյ խօսեց Լաւաիի պաշտպան Կադարիսովի, որ շնաց ապացուցեց, թէ իւր Լաւաին անմեղ է և ստիպել մատուցելու անալիզի անգամ յոսացել է բժիշկ Պանչենկով: Վերջում պաշտպանը պնդեց արդարացիութիւնը:

Պետերբուրգ. — Ռուստրելին գործարարական առաջարկ արեց զանազան շաքիւղային պահանջի հաւատարմատուր Կարաբէյիսկին, որ մեղադրեց իւր Լաւաիին Ռուստրելին թունաւորման գործին մասնակցելու մէջ:

Պանչենկովի պաշտպան Տրախտերովը ասում է, որ Պանչենկովն երկտարար գութեան ժամանակ եղել է ընդունակ և տարանջատող, բայց յոսացել չարաբանացան Կեմալի, որ ընդունակ է ամեն ինչի մասին: Պանչենկովն մոմ-մարդ է, որին ամեն տեսակ բարութեան համար կարելի է կերտել: Նա մի առումով է, որին մօտեցաւ մի մեծ կատարող գետ, ընդգրկեց նրան և կուտտեց: Այդ գետը — Լաւաին էր, մի անպիտան, որ ընդունակ է ամեն բանի, որի առաջ գոհարանում են միջին դարերի սարսափներից շատերը: Այդ Լաւաին խաբեց Պանչենկովին:

Տիկին Մուրավիյիսկայի պաշտպան Արամովը, կանգ առնելով Պանչենկովի Մուրավիյիսկայի կեանքի վրա, ասում է. «Այդ կեանքը հարուստ է սովորական վեճերով և ընդհարումներով: Եւ ապացուցեց, թէ Լաւաին անմեղ է իր ընդունակութեամբ: Պանչենկովն անհղին գումարներ է ծախսում և ոչինչացրեց:

Պանչենկովի պաշտպան Տրախտերովը ասում է, որ Պանչենկովն երկտարար գութեան ժամանակ եղել է ընդունակ և տարանջատող, բայց յոսացել չարաբանացան Կեմալի, որ ընդունակ է ամեն ինչի մասին: Պանչենկովն մոմ-մարդ է, որին ամեն տեսակ բարութեան համար կարելի է կերտել: Նա մի առումով է, որին մօտեցաւ մի մեծ կատարող գետ, ընդգրկեց նրան և կուտտեց: Այդ գետը — Լաւաին էր, մի անպիտան, որ ընդունակ է ամեն բանի, որի առաջ գոհարանում են միջին դարերի սարսափներից շատերը: Այդ Լաւաին խաբեց Պանչենկովին:

Պանչենկովի պաշտպան Տրախտերովը ասում է, որ Պանչենկովն երկտարար գութեան ժամանակ եղել է ընդունակ և տարանջատող, բայց յոսացել չարաբանացան Կեմալի, որ ընդունակ է ամեն ինչի մասին: Պանչենկովն մոմ-մարդ է, որին ամեն տեսակ բարութեան համար կարելի է կերտել: Նա մի առումով է, որին մօտեցաւ մի մեծ կատարող գետ, ընդգրկեց նրան և կուտտեց: Այդ գետը — Լաւաին էր, մի անպիտան, որ ընդունակ է ամեն բանի, որի առաջ գոհարանում են միջին դարերի սարսափներից շատերը: Այդ Լաւաին խաբեց Պանչենկովին:

Պանչենկովի պաշտպան Տրախտերովը ասում է, որ Պանչենկովն երկտարար գութեան ժամանակ եղել է ընդունակ և տարանջատող, բայց յոսացել չարաբանացան Կեմալի, որ ընդունակ է ամեն ինչի մասին: Պանչենկովն մոմ-մարդ է, որին ամեն տեսակ բարութեան համար կարելի է կերտել: Նա մի առումով է, որին մօտեցաւ մի մեծ կատարող գետ, ընդգրկեց նրան և կուտտեց: Այդ գետը — Լաւաին էր, մի անպիտան, որ ընդունակ է ամեն բանի, որի առաջ գոհարանում են միջին դարերի սարսափներից շատերը: Այդ Լաւաին խաբեց Պանչենկովին:

Կարաբէյիսկին ծառերը Յայտարարվեց ընդմիջում մինչև վաղը:

Հոսմ. — Եւստի անբնական թագաւորը և կայսրանում ընդունվեց իտալական թագաւորից, ամբողջ կարգնեւեց և քաղաքի իշխանութիւններից: Միապետները հանդիպումը սրտազին էր: Պալատ գնալիս ժողովուրդը ողջունում էր միապետներին: Միապետները պալատի պատշգամբից շնորհակալութիւն էին յայտնում ժողովրդին:

Գուրվիլ. — Կէսրեյի յետոյ ժամը 6-ին տեղի ունեցաւ գնացքների ընդհարում. շատ վազճիներ շարվեցին: 19 ճանապարհորդ ազատվեցին: Մինչև կէս գիշեր փլատակների տակից հանեցին 10 ապանվածների և 12 վերաւոր վաճառների: Կան ուրիշ զոհեր ևս: Եկաւ հասարակական աշխատանքների մի-նիստը:

Բուլեւարդ. — Այրվեցին մի քանի մաքսային պահեստներ: Վնասը 1/2 միլիոն ռուբլի է:

Հոնոն. — Պրինցիբի հիւանդութիւնը ընթանում է նորմալ:

Բուլեւարդ. — Աւտոբիլական պատգամաւորութեան զինւորական մասնա-ժողովի մէջ վերջացան ծովային վարչութեան նախնադիր վիճարարութիւնները: Հոնոնիստների շատերն առաջարկեցին, որպէսզի Աւտոբիլական նախնադիրութիւնը վերցնէ զինաւորական հարցերում: Չէկին, Ստանկին, Չազկովի ընդգրկեցին, որ Աւտոբիլայի ծովային բա-պատգամները ուղղված են ոչ թէ Խոսիլայի դէմ, այլ առեւ շուտ նպատակ ունեն պաշտպանել Միջերկրական ծովը յօգուտ Կիւրմանիայի ընդդէմ իտալական ջորային զորքերի: Այսպէս ասելով գումարալստիկացու-նեք, սասց, Վերջ ամեն տարի տես-նում ենք, որ Անգլիայում սկսում է փայլել խաղաղութեան աստղը, բայց միայն նրանից յետոյ, երբ ապահովված է ծովային բիւջէն: Տափոր, որ 62 միլիոն ստորագրեց Պանսայի շրանցը ամրացնելու համար, ըստ լուրերի միևնույն ժամանակ բանակցու-թիւններ է վարում՝ գրաւելու Գալա-պագոսի կղզիները:

Բանիսի բիւջէն ընթանում է Ժամանակահատուկներ ընդգրկեցին Ուն-գարիայի պատմական իրաւունքները գրաւած երկրներին վրա: Միևնույն նախագահը, համաձայնեցով դրա հետ, խնդրեց պատգամաւորութեան չը շո-րափել ներկայ հարցը, որովհետև նրա մասին իր ներկայացվել առանձին օրի-նագիծ: Փինանսների աւտորո-նեցա-րական միևնույնը, բանական կառա-վարութեան պարագլուխ Բուրիանը վկայեց, որ Բանիսի ազգաբնակչու-թիւնը ընդունեց ներկայ դրութիւնը առանց թշնամութեան: Զօրքերի թիւը աւելացնելը միևնույնը բացատրեց բա-ցաւորապէս զինւորական նկատմամբ:

Բնտիւն. — Խիստ մառախուղեալաւ-ճառով ընդհարվեցին 2 բանւորական գնացքներ: Սպանվեցին 2 հոգի, 6 հոգի վիրաւորվեցին ծանր, 14-ը՝ թեթիւ:

նախորդում ժողովրդական լուսաւորութեան միջնադարեան ընկ՛նքն-նելու ժամանակ, պատգամաւոր բժ-նէ. Շնորհաբով (կարեւ) հարց յարու-ցեց իրականում համայնարան հաստա-տելու մասին: Այդպիսի հարուստ եր-կիր, ինչպէս իրական է, չէ կարող պատեց այն օրին, մինչև որ մասնա-ւոր անձերից հաւաքվին միջոցներ, որ բաւեն համայնարան հիմնելուն: Եւ քանի որ բարձր դպրոցի կարի-քը ճանաչված է, պետութիւնը պէտք է ընդառնը գոյացնելու իրական ջանք-ներն է հիմնէ բարձր դպրոցը: Շնորհա-բովի պաշտպանութիւնը զինուցող կիւ-ծեւը և պրօֆ. Կապուստինը (նոկտեմ-բերեաններ): Այդ առաջարկին դէմ ա-նարկում են Լեռնաօվսկի 2-րդը և Բոլոյանովը (աշխարհականներ), որոնք մասնաւորապէս են ինչ տնտեսարկ պի-տի դրոշմ և ընդամենը լինել բարձր դպրոցներ հիմնելու գործում: Նիստին ներկայ գտնվող լուսաւորութեան մի-նիստարքայ յայտնեց, որ այդ հարցի հետ նա բաւականաչափ դեմ ծափօք չէ, որ համայնարան բացելու ձեռնբերեցու-թիւնը պատկանում է Փոխարքային և որ լուսաւորութեան միջնադարեան նր սկզբունքով համաձայն է, որ Կով-կաստով անհրաժեշտ է համայնարան հիմնել:

Պետերբուրգ. — Մինչդէռ որոշեց, որպէսզի բոլոր եկեղեցիներում ին-տրովի 19-ին մայիսին յանձնարար յաւեր-թ յիշատակ երգելու Ալեքսանդր Բ. Կա-յսին և նրա բոլոր աշխատակիցներին՝ զինուցակներին ապառնութիւն շնորհելու համար, իսկ պատարաններին երգելու է Պալ. Լաւրովիցիի այդօրվայ առիթով գրած օրհներգը: Իսկի դրանից, ուսուց-սիրողը առաջարկել է այդ օրը բոլոր հոգեւոր կրթական հաստատութիւննե-րում կատարել մատչելի: Եւ ըստ հա-նաւորութեան կազմակերպել ընթեր-ցում, նուիրելով փետրվարի 19-ի գիւ-ղացիական բարեկեցութեան նշանակու-թեանը:

«Matin»-ին հաղորդում են Ռեյնիլից, որ Երասմուսը գործերի ստատուսներէ-տար կործանելու միտքները ընդհանրա-մասնաժողովի մէջ յանձնարար հայտնե-ցէ յայտնել քաղաքական կացութեան մասին առնադրակ և մասնաւորապէս Կերմանիայի վերաբերմամբ: Նա իբր թէ անել է, որ չէ կարելի յայտ դնել չէ Ռուսաստանի, ոչ էլ Բալթիկայի վրա: Այդ պատճառով Կերմանիան կա-րող է միայնակ մնալ: Այդ առիթով մասնաւորապէս կարծիքներ է յայտնում, թէ Կիւլմբերգ-Վերմանիայի կառնեցել է յայտնում, որ ինչպէս զինուորական միջնադարի պահանջները:

Բերլին. — «Fr. Zeitung»-ը, քննե-լով ռուս-չինական միջադէպը, որ տե-ղի ունեցաւ ռուս հրապարակները նշա-նակելու պատճառով, նկատում է թէ դրա ետեւում թաղման է ինչ որ ա-ւելի կարեւոր բան: Չինաստանում կար-ծում են, որ Ռուսաստանը վերադառնա-նալ իր հին հարաւորութիւնները: Սակայն կորստից յետոյ ուղղված էին դէպի Մոնղոլիա և այդ պատճառով շօշափում են չինական շահերը:

Վիէննա. — Վալանսիլից Ալեքսան-Բոլոյանովը նրա մանր յետոյ Վիէննայի ֆիլիսոփայի դպրոց է անցնում երրորդ օրինակ իրեն հանգուցեցելու ստացուա-ծեց ժողովրդական հարկ անվելու է 20 միլիոն:

Լոնդոնից հեռագրում են «Penny» լրագրին «Pall M. Gazette»-ում մի դիտարկում վի-ճել է համարում ֆրանսիական արտադր-քի գործերի միջոցով Պրիսի պիտուեմ, թէ ռուս-ֆրանսիական դաշնակցութիւնը ոչ մի փոփոխութիւն չէ կրել: Այդ դիտարկում խօսքով, ռուսական փոխառութիւնը, որը չէ նայելով հեղման, ինքնաբերական է կրել երկրակաշիւնների կառուցում և այլ-արդիւ-նաբերական ձեռնարկութիւնների համար, հանդիպեց Փրանսիայում սաստիկ դիմա-դրութեան:

Մոսկովէն. — Կալանկերովից չինական դադարի ընկերութիւնը ռուսներին և եւ-պոստիներին Մանչուրիայից արտադրե-լու նպատակով Ընկերութիւնը առաջում է ա-գիտատուներ և կապեր ունի Չինաստանի հարաւ յեղափոխական կազմակերպութիւն-ների հետ:

Տաշկենտ. — Բուխարական էմիրը 100 հազար ռուբլի նուիրեց Կարմիր խաչի Ըն-կերութեան:

ՌԱՍԵՆՈՂԱԿԱՆ ՅՈՒՋԱՊՈՒՏՈՒՆԵՐ

(Պետերբուրգի Հնո. Գործ.)
2 փետրվարի
Կիւիվ. — Ի նկատի ունենալով կրթա-կան հաստատութիւնների երկրկայ յուզմունքները և այսօր սպասվող պա-

րապետները դադարեցնելու փորձե-րը քիմիական օգտորոշիչների միջո-ցով, առաւօտից ստիկանութիւնը հրա-կում է պոլիտեխնիկումում և համա-արանում: Պոլիտեխնիկումում դասա-խօսութիւններ չեղան, համապարանում և մնացած կրթական հիմնարկութիւն-ներում պարապմունքներին ներկայ էին շատ քիչ թւով ուսանողներ: Միջադէ-պեր չեղան:

Պետերբուրգ. — Ստացված տեղե-կութիւնների համաձայն, Մոսկովի հա-մալսարանի պրօֆէսորներ՝ ընկաւոր Մանուիլովը, ընկաւոր օգնական Մեմ-բեր և պրօֆէսոր Միլոսովը արձակ-վում են իրանց պաշտօններէ:

Վարչակա. — Համալսարանում մի խումբ ուսանողներ սուլեցին դասախո-սութեան գնացողներին, կոտորեցին ծը-ծրմբաձրածնով լի շիշը: Կայանաւորվե-ցին 108 ուսանողներ համալսարանում և պոլիտեխնիկումում: Երեկոյան կա-նանց դասընթացներում կայացան բո-լոր դասախօսութիւնները ունիւրբերե-րի մեծ թիւի ներկայութեամբ:

Մոսկով. — 13 ուսանողներ դասա-խօսութիւնները ընդհատելու համար ձերբակալվեցին դասարան ժամանալ-ներով 3 շաբաթից մինչև 3 ամսով:

(Լրագրի ներքին)
Պետերբուրգում փակվեցին Բաշկի դասընթացները: Պետերբուրգի կա-նանց բարձր դասընթացներում մի քանի պրօֆէսորներ դասախօսեցին համարեա դասարկ առդիտորիանե-րում:

Նախասնեակներում կոչ է կալված դասախօսութիւնները դադարեցնելու մասին ունիւրբերին և պրօֆէսորներին վրա մօրալ ազդեցութիւն գործ դնելով և ոչ երբէք ֆիզիկական բռնութեամբ: Դանիշներում ցրվում են թուրքիկ-ներ յօգուտ և դէմ դասարկութի-ւն: Ելեքտրօտեխնիկական ինստիտու-տում 170 ձայնով ընդգէմ 11-ի որոշ-վեց դասախօս անել մինչև վերջը:

Պետերբուրգ. — Աշխարհական լրագրի ըն-եր հաղորդում են, որ ձերբակալված ռուս-նորդները պատկանում են Ճէսէրներին և սօց-դեմօկրատների կուսակցութիւններին: Գիւղատնտեսական դասընթացները պրօ-ֆէսորներին խորհուրդ որոշեց, ակտիւ գոր-ծելու դաշնակցութեանը և արձակել բոլորին:

Մոսկով. — Տեխնիկական դպրոցում և գիւղատնտեսական ինստիտուտում յայտա-բարկեց գործադու:

Կիւիվ. — Պոլիտեխնիկումը յարեց գոր-ծադուին:

Վարչակա. — Համալսարանում որոշեց դասարկ անել, պահանջով վերացնել հիշանքի իրաւունքների սահմանափակում-ները:

ԲՆՈՒԹԵԱՆ ԱՐՋԱՊՐԵՐ

(Պետերբուրգի Հնո. Գործ.)
2 փետրվարի

Ջուլիֆա. — Չինաստանի փոթորիկ-ների պատճառով Թաւրիզի հետ հա-ղորդակցութիւնը կտրված է:

Վէրնի. — Յունիսթի 27—31-ին երկ-րաշարժական գործունէութիւնը սաստ-կացաւ: Թոյլ ծոցումներ զգացվեցին յա-ճախ: Յունի. 29-ին և 30-ին եղան 2-ա-կան հարուածներ. յունի. 31-ին եկաւ յորդ անձրեւ: Ճաղարիկ կիրճը փակված է վրված ժայռերից:

Ջարջէնի. — Յունիսթի ընթացքում ամեն օր, օրակալի մի քանի անգամ, կրկնվեցին թոյլ երկրաշարժներ:

Մաւտա. — Սիմֆերօպոլի, Եպտալի և Թեօդոսիայի գաւառները կրիտիկա-կան ժամանակ են անցկացնում: Եպտա-նակով սահմանափակները և մրրիկե-րը ստացել են անարկու գեղարդու-թեան բնատրոշութիւն: Ազդեցականութիւնը փառելիքի համար սկսեց կորա-տել մրցատու ծառերը, փայտէ շինու-թիւնները: Ոչխարները ընկնում են, վայրենի ալճեմները և ուրիշ կենդա-նիկներ ստուգում են: Ստակիլ ճանա-կութեամբ եկած ձիւնի պատճառով շատ գիւղեր կտրված են: Նկաւ նա-հանգապետը՝ ստիւղում անձամբ միջոց-ները ձեռք առնելու համար: Ամբողջ ճանապարհը հարկ է եղել անցնել տը-րանջներով մի և կէս սափէ: ձիւնի խորութեամբ նախադասութիւնը միջնադար-ութեան առաջ միջնորդել է թոյլ տա-լու վառելիքի համար փայտ տալ աղ-բանի անտառներէ: և հրախուրդ է խորհրդակցութիւն աղբաբնակութեան

վիճակը թեթեւացնելու և ձիւնը հալվե-լու դէպքում գործադուութիւնների ա-ռաջի տեսելու համար: Նախադասութի-ւնը զայտուել և նրա անձնական մասնակի-ցութիւնը պաշտպանողական ձեռնար-կութիւնները մէջ՝ հանգստացնում է աղբաբնակութեան:

ԹԻՐԻԲԵԱՆ ԵՒ ՊԱՐԱՍԱՍՆԵՐ

(Պետերբուրգի Հնո. Գործ.)
2 փետրվարի

Կ. Պոլիս. — Եւթիսի արտախաղը կո-միտար նշանակեց զլիսաւոր հրամանա-տարի իրաւունքներով գլխաւոր շտաբի կատարարի Իզէլի փաշան:

Մեծամասնութեան ֆրակցիայի նիս-տում քննվեց միջնադարի առանձին քաղաքականութիւնը: Անպատուութիւն յայտնվեց սոսկորի միջնադարը Հարաճեա-նին:

Կ. Պոլիս. — Ֆինանսների միջնադարը համաձայնութիւն կապեց օմանեան ընթացիկ հետ: Բանալու պետական գան-ձարանի անուանով ընթացիկ հաշիւ մէկ-կէս միլիոն ֆուռտի: Այս համաձայնու-թեամբ վերջնադարի ֆինանսների բը-րան ֆինանսական թիւրքմանութիւն-ները:

Ուրմիա. — Ռուսաց փոխ-հիւպատո-ստան կառավարի Գործերի միջոց թաղմանը ներկայ էին տեղական իշ-խատութիւնները: Ներկայացուցիչները և Եւրօպական դատարանը: Նախադասութիւնը անգամական խօսեց: Իսպաղի վրա դրված էին շատ պահանջներ: Ռուսական հաստատութիւնները և հայկական ա-ռաւորական տները փակ էին:

(Լրագրի ներքին)

Կ. Պոլիս. — Լուրջ միջադէպ է ծագում պատգամաւորների պալատի և սենատի միջև: Միջադէպը կարող է արձակել տալ սենատը և նրան փոխա-րինել ընտրական սենատ:

Միջադէպի պատճառները հետեւա-նեն Եւթ. 1909 թ. աշնանը պատգա-մաւորների Պալատը վերաբնեց սահ-մանադրութիւնը, յետոյ իր օրինադի-ծը յանձնեց սենատին, որ փոփոխու-թիւններ մտցրեց, չը տեղիկացնելով նրանց մասին պալատին: Պալատը անուշադիր լսեց սենատից ստացված անհամադրութեան ընադիրը և ընդու-նեց այն, որից յետոյ նա ներկայացվեց սուլեցին հաստատութեան:

Միջադէպ, սենատը մտցրեց է վե-րին ստորինների նշանաւոր փոփոխու-թիւնները: Եւթ. 1909 թ. աշնանը սուլ-թանի արտօնութիւնները: Կրիտիկական դրութիւնը կը պարզվի երբ կը գումարվի պարզմանը:

Թէհրան. — Խանակալ Նար-ու-Միւլը ընդառաջ է գնում դեմօկրատ-ների կուսակցութեան նախագիծին՝ կաշ-մել կարեւոր ըլլող կուսակցութիւն-ների ներկայացուցիչներին: Վարչ պե-տական ինստիտուտը ընդունելու է բո-լոր պատգամաւորներին:

Տեղում տեղեկութիւն է ստաց-վել, որ հանդուկային հանգամանքնե-րում ընդորում լեղրվել է Սպանիի ռուսաց հրապարտ Բաքոնալիսիին: Եւթագրում են ուրիշ:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԿԻՆ

Ե Ր Բ Ե Ր

Դրամատուրգ Շերվանազանի շատ վերջու-ված է (տես Շերվանազ. № 22) այն բա-նով, որ մի բովի իրաւաբան, գիւղատնե-տես, ինժեներ վեր են կենում իրանց տե-ղից և հրապարակելու դատաւիճի ու դա-տորութիւն են տալիս «մանաւոր Թաւրո-նի և գիւղեցիկ գրականութեան մասին», և պահանջում է, որ հասարակութեան ու մա-մուլը անել դրանց:

Կանգ առեք, վանդաներ, ճանաչեցե՛ք ձեր շարիւր: Սուկայի մենք, նախ քան այդ բովիներ-ին, իրաւաբաններին, գիւղատնտեսներին ուղղելու այդ խօսքերը, ուղղում ենք այդ մեր գիւղատնտեսականներին՝ դրամատուր-գներին, գիւղեցիկ գրականութեան մեր ժա-րահատուկներին» և առում ենք:

Կանգ առեք, վանդաներ, ճանաչեցե՛ք ձեր շարիւր: Գարն Շերվանազան գրեց շուարի, թէ ինչն է այդ իր կոչը յետ դառնում դէպի ինքը: Բացարձեց: Ուրիշ աղբիւր մէջ, որոնց անունը այնքան սիրում է խօսել Պարիզից

վերադառնալուց յետոյ՝ Շերվանազան, զբոլը, դրամատուրգը, գիւղեցիկ գրակա-նութեան և ընդհանրապէս գիւղատնտե-սի մշակել ունենում է կամ աշխատում է ու-նենալ երկու քան՝ շնորհ և գիտութիւն, ստացող և լայն զարգացում, ձիւր և պատ-րաստութիւն և երբ նա իր երկերով հրա-պարակ է դադար, դուք տեսնում էք ձեր առաջ կրթված, բազմակողմանի զարգացած արւեստագէտը, ուստի մի առանձին պատկանաճով էք վերաբերվում դէպի նա: Իսկ մեզնում:

Մեզնում դրա հակառակ է, ամեն մի տեղից վեր կենող զալաւորներին, որ ձեռ-քին գրել են ինչ, իր բովի անկէն փորձում է հայ գիւղեցիկ գրականութեան վրա, երկի գործակալաւոր, աղբիւր չափող այսօր՝ բանաստեղծ. երկի տիրացու. անըն-դանակ վարձապետ, այսօր՝ դերասան երկի մանրամասն, մակեր, այսօր՝ դրամատուրգ, վիպիկ և այլն և այլն:

Այս լաւ նայե՛ք ձեր շուրջը և կը տե-նէք, թէ որքան առատ են մեզնում բուս-նում «տաղանդաւոր» բանաստեղծներն ու «շնորհալի» դրամատուրգները «ձիւրբով» դրամատուրգ ու «ճաշկաւոր» նկարիչ-ները: Տեղեկացե՛ք և դրանցով մեր գեղա-րուեստական աշխարհը:

Իսկ գիտութիւն աշխարհայեացքը, լայն ըմբռնողութիւն կենքի, ուսումնասիրու-թիւն աշխարհայեացքների, ուսում, կա-տարիալորութիւն—չը կա ու չը կայ:

Իսկ պետականութեան, ամբողջական ինք-նասիրութիւն, բարձրամարձ քիւր, ան-մեծանալով մեծութիւններ—ինչքան կուզե՛ք: Այդ, Կ. Շերվանազան, եթէ մի բովի իրաւաբան, ճարտարագետ, գիւղատնտե-սիւն, գիտութիւն, անհրաժեշտ համակարգ, պրօֆա-նիւր վիճելու բովիութեան, ճարտարապե-տութեան, իրաւաստութեան, գիւղատնտե-սութեան մասին, դա շատ հասկանալի է. այդ բոլոր մարդիկ անցել են գիտութիւն: Այդ, գիտութիւն՝ տարիներ ընթացքում կրթականութեամբ, լաւօրատուութեամբ, սե-միաներում, նրանք քննել են գիտական պրօֆեսորների կողմից և ստացել իրանց գիտութեան վկայականը:

Իսկ հայ բանաստեղծը, դրամատուրգը, վիպիկաւորը՝ Ուլ է նրա կանաւը, նրան վե-կայական ստուգը:

Չը գիտե՛ք դուք, սաեք, նոյն այդ հասա-րակութիւնը, որը տեսնում, լսում, կարգում է նրան:

Ան գրողի, դրամատուրգի, դերասանի, բանաստեղծի կանաւը: Ինչպէս դուք՝ գիւղատնտեսականից զո՛ւ էք և ժպտում էք, երբ նոյն հասարակութիւ-նը ձեզ ծախսաւորում է, գովում է, և սա-կան երբ նոյն հասարակութեան միջից մի ունեւոր է, ինչպէս դուք՝ գիւղատնտեսականից ձեզ, դուք նշանում էք, լսողում և առում:

Կանգ առեք, վանդաներ, ճանաչեցե՛ք ձեր շարիւր:

Իսկ սիրում էք լայնօքի ողբանան, տղաներ և աղաներների կեցցէն և դուք արհամարում էք նոյն դանիճից դուրս եկող սուլեցին ու քննադատութիւնը:

Ո, եթէ մենք իսկա չափով մօտենա-լինք մեր գրողներին, բանաստեղծներին, վիպասաններին, հասարակեց, որ այսօր հրապարակի վրա և անցնալով իրականութե-անում մէջ տանտեղ յօրեկանների տեղ գրեց մի երկուսը միայն ունենային:

Բայց մենք վիճող ենք եղել հայ գրողնե-րի, դրամատուրգների, վիպասանների վե-րաբերմամբ:

Մենք ներկ ինչ նրանց տղախոյններ, անաղբալացած լինելը, անպատրաստ լինելը. մենք գոհ ենք եղել, եթէ նրանք փոքր ինչ շնորհ են ցուց տուել, և այդ փոքր ինչ հա-մար արժանացրել ենք նրանց պատիւներ, ողբանանքի, յօրեկանների:

Գրեց մեզաւորը մենք ենք, գրեց մենք պէտք է աւելի խառնապահան լինէինք դէպի մեր անասուն «տաղանդներն» ու «շնորհ-ները»:

Բայց միթէ դուք գրողները ու դրամա-տուրգները եք լինելու միւր այդ բանում մեղադրութիւնը:

Կարծում ենք՝ ոչ:

Ձեռ շարիւր պահանջում են չը դնել մեր առաջ այդպիսի պահանջներ, եթէ ոչ՝ վա-րկնում են: որ հայ գիւղատնտեսական սա-պարիւրում մնան մեծութիւնների տեղ մի շարք դատարկութիւններ, մանաւանդ տեղե-տութիւններ:

Կար-Միւր
Գ. Ե. Բ. Ե. Բ.
LXXXIV
Տարօրինակ հասկացողութիւն է տիրում հայկական իրականութեան մէջ կուստուրա-կան, կրթական գործունէութեան մասին: «Մշակի» էջերում են ունեցել եւ շատ առկիւնը շօշափելու հայկական իրականու-թեան, մանաւանդ կրթական-կուստուրական գործունէութեան հիւսնադա-կողմերի մա-սին:

Գնահատելի է իւրաքանչիւր գործունէու-թեան իր ոգու և ուղղութեան վեճութեամբ, իր կրթական-կուստուրական էվօլյուցիայով:

Կարող էք բացում, բայց երբ նոյն զու-րդի ուսուցիչ գրականի էք խօսում, վա-րկնում էք նրա հետ անմարդավարի, կոպիտ, վարկենի ինստիտուտներով առաջնորդելով, զրկելով նրա տարակաւն պահանջները՝ դուք քանգում էք նոյն պարզը:

Կարող եք չորս պատերով իր ուսուց-չով, նոյնիսկ ոսկեզատ պատերով և Արա-միկի գլուխ ունեցող ուսուցչով՝ դպրոց չէ երբ այդ դպրոցը իր շուրջը ամպի նման չէ խոստանում մարդկային ոգու վեճ արտա-յայտութիւն՝ մարդկայնութիւնը:

Իսկ նայեցե՛ք մեր իրականութեան. ինչ կը տեսնե՛ք:

Չարհուրելի փոխադարձ ստեղծութիւն, բարդական և նիւթական գրողութեան, մի կողմից բարդագործութեան անդին, կու-տուրական գործ անդին և միւս կողմից անհասկանալի մէջ, որոնց ձեռքով, ինչպէս առում է ուսուց՝ «ЗАРПЕДОБРО»:

Իսկական գործող տանջվում, հիւժժում է, նիւթական ներդրութիւններ և կրում, իսկ նրա ժողոված գրական ստեղծութիւնը ձեռքից պոկուելով՝ բռնող, անպատեհ դրական են զարգացում կարիքներում հասած մեծագործը պրօֆեսորի դեմքերային գործիչները:

Գործիչներ, որոնց համար հասարակական գործունէութիւնը դեմքերով է մի լաւ ճաշից յետոյ:

Եւ բաւական երկաւացքի, թէ աս ա-մենքն ծանօթ ճշմարտութիւններ են, բայց մենք ընտելացել ենք, և մեզ համար բոլո-րովին էլ տարօրինակ չէ թուում, երբ հայ գիւղատնտեսական գործիչը սիւղաբը բերանը, վառված կամինի առաջ նստած կեցաւ: Եւ իր առատ սեղանից թափած մի փշու

օսէլիս, որի խաղը աչող կարելի էր

